

**РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ
ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

УДК 336.632:338.48 – 6:37

*Оксана Баглай, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов
Львівського інституту економіки і туризму*

**РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО
МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

У статті автор обґрунтовує важливість та необхідність формування у студентів міжкультурних цінностей, які лежать в основі мотивації та пізнавального інтересу до міжкультурного спілкування у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародного туризму. Зазначено, що ефективність міжкультурного спілкування у міжнародному туризмі залежить від мотиваційної налаштованості суб'єктів цього спілкування та їх готовності до усунення комунікативних суперечностей. Термін мотивація розцінюється як потреба, викликана внутрішніми імпульсами, які спонукають людину до активної пізнавальної діяльності, спрямованої на засвоєння й успішне застосування знань, навичок і вмінь.

***Ключові слова:** міжнародний туризм, міжкультурне спілкування, міжкультурні цінності, мотивація, діалог культур, пізнавальний інтерес, професійна підготовка, фахівець міжнародного туризму.*

Літ. 14.

*Оксана Баглай, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры иностранных языков
Львовского института экономики и туризма*

**РАЗВИТИЕ МОТИВАЦИИ И ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА К
МЕЖКУЛЬТУРНОМУ ОБЩЕНИЮ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ
МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ**

В статье автор обосновывает важность и необходимость формирования у студентов межкультурных ценностей, которые лежат в основе мотивации и познавательного интереса к межкультурному общению в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов международного туризма. Отмечено, что эффективность межкультурного общения в международном туризме зависит от мотивационной настроенности субъектов этого общения и их готовности к устранению коммуникативных противоречий. Термин мотивация расценивается как потребность, вызванная внутренними импульсами, которые побуждают человека к активной познавательной деятельности, направленной на усвоение и успешное применение знаний, навыков и умений.

***Ключевые слова:** международный туризм, межкультурное общение, межкультурные ценности, мотивация, диалог культур, познавательный интерес, профессиональная подготовка, специалист международного туризма.*

*Oksana Bahlay, Ph.D. (Pedagogy), Senior Lecturer of the Foreign Languages Department
Lviv Institute of Economics and Tourism*

**THE DEVELOPMENT OF MOTIVATION AND COGNITIVE INTEREST TO THE
INTERCULTURAL COMMUNICATION OF FUTURE EXPERTS OF INTERNATIONAL
TOURISM DURING THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING**

The article substantiates the importance and necessity of formation of student's intercultural values which are essential for the motivation and cognitive interest to the intercultural communication of future experts of international tourism during the process of professional training. It is noted that the effectiveness of intercultural communication in the international tourism depends on the motivational disposition of subjects to the communication and their willingness to overcome the communicative contradictions. The term "motivation" is regarded as a necessity caused by the internal impulses that encourage people to conduct the active, cognitive activities aimed at acquiring and successful application of their knowledge, skills and abilities. The future expert of international tourism is a leading figure of the intercultural dialogue. The result of this dialogue is the achievement of understanding between the interlocutors who are representatives of different languages and cultures. The most important prerequisite of this success is the tourist friendly relationship exchange between states. An important aspect of professional training of future expert of international tourism is the thorough acquaintance with the cultural heritage of both the national and foreign culture. The development of motivation and cognitive interest to the intercultural communication of future experts of international tourism depends on the ideas about the universality of human and intercultural values; the acquaintance with one's customs and traditions in particular. It is noted that the development of future experts of international tourism foresees the formation of professionally important qualities and moral attitudes and beliefs. The author summarizes that the students'

**РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ
ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

familiarization with the social values will increase the level of cognitive interest concerning the intercultural communication and thus makes them realize the importance of intercultural skills for the future career in the sphere of international tourism. The author stresses that in order to raise the motivation and improve the cognitive interest concerning the intercultural communication of future experts of international tourism, teachers apply the various interactive methods such as watching videos, interviews, revision and discussion of films of the collection "Golden Globe" etc.

Keywords: *an international tourism, an intercultural communication, the intercultural values, a motivation, a dialogue of cultures, cognitive interest, a professional training, an international tourism expert.*

Постановка проблеми. Однією з провідних галузей національної економіки на сьогоднішній день є міжнародний туристичний бізнес. Україна, завдяки своєму потужному потенціалу краєзнавчо-туристичних ресурсів та рекреаційних можливостей повинна задовольнити туристичні потреби постійно зростаючої кількості організованих туристів. З огляду на це однією з головних проблем туристичної освіти є професійна підготовка фахівців для туристичного бізнесу до сприйняття особливостей діалогічних взаємовідносин представників різних культурних груп на основі спільних інтересів та цінностей.

Саме правильна мотивація, в основі якої лежить пізнавальний інтерес, спрямовує зусилля учасників навчально-виховного процесу в потрібний напрям і сприяє формуванню професійних навичок для саморегуляції та отриманню задоволення від спілкування.

Майбутній фахівець міжнародного туризму є провідною фігурою міжкультурного діалогу. Результатом такого діалогу є досягнення взаєморозуміння між співрозмовниками, які є представниками різних мов та культур.

Міжкультурний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародного туризму є базовим, оскільки дозволяє пізнавати інші культури зі всіма їхніми особливостями та порівняти їх з проявами своєї власної культури. Застосування міжкультурного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародного туризму передбачає формування мотивації та пізнавального інтересу до міжкультурного спілкування з метою результативного ведення ними міжкультурного діалогу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичними та методичними проблемами професійної підготовки фахівців для сфери туризму займалися Н. Бондар, А. Волкова, І. Зорін, Л. Кнодель, В. Лозовецька, І. Мініч, С. Фокін, Н. Хмілярчук, В. Христюк, Г. Цехмістрова та ін. Питання міжкультурного спілкування у галузі педагогіки відображено у працях Т. Атрощенко, О. Бондаренко, Н. Бориско, І. Воробйової, А. Гордєєвої, Т. Колбіної, А. Клепікова, Н. Якси та ін.

Аналіз наукових джерел з зазначеної проблеми

засвідчив, що формування у студентів мотивації та пізнавального інтересу до міжкультурного спілкування є пріоритетним завданням професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування.

Метою статті є довести важливість та необхідність формування у студентів міжкультурних цінностей, які лежать в основі мотивації та пізнавального інтересу до міжкультурного спілкування у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародного туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед особливу увагу зосередимо на визначенні сутності поняття "міжкультурне спілкування". Міжкультурне як цілеспрямований зв'язок міжкультуровідмінними людьми чи групами людей, завдяки якому відбувається обмін інформацією, культурними та духовними цінностями з урахуванням унікальності кожної з культур, їх самотності та само ідентичності [1, 66].

Значимо, що ефективність міжкультурного спілкування у міжнародному туризмі залежить від мотиваційної налаштованості суб'єктів цього спілкування та їх готовності до усунення комунікативних суперечностей. Розвиток мотивації та пізнавального інтересу до міжкультурного спілкування майбутніх фахівців міжнародного туризму у професійній підготовці залежать від: збагачення уявлень майбутніх фахівців міжнародного туризму про загальнолюдські, міжкультурні та іншокультурні цінності; ознайомлення майбутніх фахівців міжнародного туризму з культурною спадщиною; розвитку у майбутніх фахівців міжнародного туризму професійно важливих якостей; формування у майбутніх фахівців міжнародного туризму моральних установок та переконань.

Спрямованість особистості майбутнього фахівця визначається ціннісними орієнтаціями, які впливають на його професійну діяльність. До таких орієнтацій зараховують потреби, мотиви, пізнавальні інтереси людини, які складають зміст ціннісно-мотиваційного компонента професійної підготовки. У змісті ціннісно-мотиваційного компонента виділяють інтраособистісний та міжособистісний аспекти. Мотивація – це

**РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ
ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

потреба, викликана внутрішніми імпульсами, які спонукають людину до активної пізнавальної діяльності, спрямованої на засвоєння й успішне застосування знань, навичок і вмінь [13, 15]. Тому ціннісно-мотиваційний компонент є системотвірним визначає усвідомлення майбутніми фахівцями міжнародного туризму важливості та значущості міжкультурного спілкування для їхньої майбутньої професійної діяльності.

Аксіологічний, ціннісний аспект туристичної діяльності виявляється в тому, що після міжкультурної комунікації має місце корекція власних ціннісних орієнтацій на базі позитивних наслідків контактів із представниками іншої культури [6, 11]. Загальнолюдські цінності формуються в культурі, які в результаті міжкультурних контактів переносяться на інший культурний ґрунт. Задля уникнення конфліктів і непорозумінь кожна людина має бути знайома з культурною спадщиною тієї соціальної спільноти, на території якої проживає [4, 61]. Тому під час навчання майбутні фахівці міжнародного туризму повинні засвоїти сутність таких загальнолюдських цінностей, як: вибір, свобода, мир, справедливість, бажання, дружелюбність, доброзичливість, толерантність, відкритість, самоідентифікація, щирість тощо.

Окрім загальнолюдських цінностей майбутні фахівці міжнародного туризму повинні усвідомити й *міжкультурні цінності*. До них у дослідженні [3, 8] було віднесено такі: міжкультурне взаємосприйняття (ґрунтується на міжкультурній чуйності, виражається в чуттєвому сприйнятті та прийнятті культурних відмінностей); міжкультурне взаєморозуміння (розуміння природи культурних відмінностей та узгодження різноманітних інтересів і точок зору в процесі співробітництва); міжкультурне взаємодоповнення (дає змогу інтегрувати і нарощувати культурний потенціал особистості за рахунок використання культурної різноманітності в світі); толерантність (активна позиція і психологічна готовність особистості до терпимості й шанобливості в ім'я позитивної взаємодії); емпатія (здатність розуміти психологічний стан іншого, співпереживання; створює емоційну основу толерантності); автономія особистості (внутрішня незалежність, заснована на здатності самостійно планувати, організовувати, керувати процесом власного розвитку).

Кожне суспільство впродовж свого існування виробило власну культуру з притаманними їй ціннісними орієнтаціями. Знайомство з народами та країнами під час культурно-освітніх, історичних, наукових, етнографічних, архітектурних та інших подорожей та екскурсій

розвиває інтелект людини, розширює її світогляд, допомагає краще осмислити політичні та соціальні реалії, а це значною мірою сприяє розвитку дружніх, мирних відносин між народами. Завдяки туризму з'явилася можливість під час відпочинку порівняти інформацію про побут, звичаї, традиції і культуру інших народів з тим, якими вони є насправді. Найважливішою передумовою для подібного туристичного обміну є дружні відносини між державами. Науковці досліджують міжнародні взаємозв'язки, "поперше, як об'єктивно зумовлені, породжені рівнем розвитку національних продуктивних сил, характером виробничих відносин та пов'язані тим або іншим видом міжнародного розподілу праці, і, по-друге, як встановлені людьми, добре налагоджені зв'язки між країнами, які реалізують об'єктивні потреби країн відповідно до авторитетних у них суспільних відносин" [6, 50]. Саме така двоаспектність міжнародних зв'язків сприяє вирішенню важливих соціально-економічних проблем, пов'язаних з розвитком ринку послуг, оскільки у багатьох країнах зростає роль туризму в структурі економіки [5]. Міжкультурні цінності допомагають студентам контролювати власні емоційні прояви, блокуючи жорстокість, агресію, краще зрозуміти світ представника іншої культури. Результатом туристичної комунікації є залучення майбутніх фахівців міжнародного туризму до життя представників інших культур, в якому існують свої цінності.

Засвоєння *інокультурних цінностей* передбачає пізнавальну діяльність особистості, збагачену духовним змістом. Результативність пізнання іншої культури залежить від рівня етичних відносин. Щоб піднятися на вищий рівень, необхідно вміти оцінювати взаємодію не лише з власних позицій, а й з точки зору партнера. Тому під час навчання майбутні фахівці міжнародного туризму повинні збагачувати власні уявлення про цінності іншої культури, спосіб життя і спілкування.

Важливим аспектом професійного навчання майбутніх фахівців міжнародного туризму є *поглиблене ознайомлення з культурною спадщиною*. "Власне, культурну діяльність людини з цього погляду й варто характеризувати як прагнення особи до самовизначення в універсумі внутрішнього буття в поєднанні з впливом певних культурних традицій" [6, 116]. Така культурна діяльність, збагачуючи її духовно та інтелектуально. Туристична діяльність надає необмежені можливості для пізнавальної діяльності людини в цьому плані.

**РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ
ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

Туризм є рушійною силою такого процесу, його системотвірним чинником. Зазвичай, після подорожей людська свідомість змінюється, проявляються творчі здібності, активізується здатність людини сприймати нове. Саме через це у минулому туристичні поїздки вважалися, насамперед, ефективним лікувальним засобом. Сьогодні ж туризм вважають тією галуззю, яка має широкі можливості і “здатна істотно гуманізувати всі сфери української дійсності, дати поштовх до створення у нашій державі справді соціального, культурно-орієнтованого та демократичного суспільства” [6, 115], завдяки тій пізнавальній інформації, яка залишається в людській свідомості після подорожей.

Майбутні фахівці міжнародного туризму повинні навчитися переосмислювати власні життєві позиції, спираючись на одержаний досвід. Багато речей, які сприймалися негативно або вислизали з поля зору, розкриваються підновими кутами зору, сприяють культурному самопізнанню, але вже на вищому рівні. “Глибина й ефективність такої крос-культурної комунікації визначається тим, як цей процес активізує екзистенційні структури особистості, її світогляд, ціннісні орієнтації та горизонти культурного освоєння світу. Це ж визначає людиновимірний, гуманістичний зміст комунікації між культурами, соціумами, народами, що реалізується у туризмі” [7, 12]. Все це має велике значення для підвищення готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування у професійній підготовці та набуття ними професійно важливих якостей, зважаючи на культурні цінності представників своєї та іншої культур.

До професійно важливих якостей фахівця туризму В. Лозовецька відносить насамперед [12, 243]: *психологічні*: емпатія (здатність до співпереживання), емоційність (в межах норм професійного колективу), автентичність, відкритість (по відношенню до інших, нових підходів до організації праці), терпимість, розвинута інтуїція, стійкість до стресу, розвинуте сприйняття; *мисленнєві*: аналітичність, рефлексивність, швидкість реакції, креативність, спостережливість, критичність мислення, цілісність мислення; *поведінкові*: комунікабельність, ініціативність, здатність до імпровізації, релаксації, підприємництва, готовність до ризику, управлінських дій, особистісної відповідальності за результати.

На думку О. Столяренка, у кожному виді діяльності цінується розвиненість комунікативних якостей, необхідних для вирішення ділових

завдань і життєвих проблем. Їх розвиток ведеться шляхом формування вмінь: оцінювати співбесідника, передбачати його наміри; швидко, легко й по діловому включатись у спілкування і переходити до розмови по суті; слухати і проникати в зміст того, що, деколи, неясно виражене в словах; розуміти головне й другорядне у розмові, відокремлювати словесне лушпиння від важливих висловів; чітко висловлювати, інтерпретувати, аналізувати і резюмувати висловлені та вислухані думки; аргументовано захищати свою позицію і спростовувати неприйнятні для вирішення професійних і своїх завдань пропозиції співбесідника тощо [9, 381].

Завдяки розвитку комунікативних якостей у майбутніх фахівців міжнародного туризму підвищується ефективність процесу спілкування, але за умови наявності власних переконань.

Важливим для майбутніх фахівців міжнародного туризму є *формування моральних установок та переконань*. Для того, щоб знання стали поштовхом чи мотивом до виконання дій, вони повинні пройти через особисті почуття людини [2, 164 – 167]. Оскільки однією з груп знань є морально-етичні, то моральний розвиток особистості реалізовується не лише через знання необхідних моральних понять, але й через засвоєння та прояв суспільних норм у вчинках. Вирішальну роль тут “відіграє перетворення відомих теоретичних положень моралі в такі, що переживаються і викликають позитивне ставлення до навколишніх” [14, 47]. Іншими словами, можна сказати, що тільки те, що знайшло відповідний емоційний відгук в людини, емоційне сприйняття дійсності, що поступово перетворилось на систему потреб, прагнень, цінностей і, нарешті, переконань, “стає постійною безпосередньою спонукою окремих вчинків та визначає всю поведінку тієї або іншої особи” [14, 48].

Розвиненість комунікативних якостей та їх використання у професійній діяльності вже передбачає певну моральність. Спілкування може бути моральним або аморальним залежно від цінностей і ціннісних орієнтацій суб’єктів, їхніх інтересів чи суб’єктивних установок у спілкуванні. Установкою називають особистісне утворення, яке характеризує стійку спрямованість діяльності щодо певного об’єкта. До основних функцій цього утворення належать: забезпечення послідовності перебігу діяльності, її стабільності, що допомагає дотримуватися певної спрямованості у ситуаціях, які безперервно змінюються; вивільнення суб’єкта від необхідності приймати рішення і довільно контролювати

**РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ
ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

діяльність, що відбувається у стандартних (уже знайомих) ситуаціях; зумовленість інертності, утруднення діяльності, гальмування просування суб'єкта до нових її видів як у знайомих з попереднього досвіду, так і в незнайомих ситуаціях [11, 31, 63 – 64].

Упродовж усього життя в людини формуються моральні переконання. З часом змінюється їх зміст і рівень усвідомлення. Як філософська категорія моральні переконання мають специфічні особливості: перша особливість – вони ґрунтуються на певних поглядах щодо сфери мислення та інших сфер життєдіяльності людини; друга особливість – моральні переконання є тим цілим, яке складається з сукупності знань, і спрямоване на діяльність і реалізацію на практиці перевірених ідей [8, 17]. На думку В. Сухомлинського, в переконаннях інтегруються елементи світогляду і моралі, які є проявами духовного життя людини. Дотримання світоглядних понять і моральних правил особистістю характеризує її готовність до праці, в тому числі до професійної діяльності. Переконаність спостерігається тоді, коли “діяльність людини мотивується світоглядом, коли істинність того чи іншого поняття не тільки викликає в людини сумніви, а й формує її суб'єктивний стан, її особисте ставлення до істини” [10, 13].

Специфічною рисою переконання є те, що воно виступає стимулом до діяльності й, таким чином, його можна розцінювати як ознаку коректності та доцільності дій. Сформувані переконання означає звести знання особистості, її почуття до єдиного знаменника, до “певної гармонії, котра дає змогу людині діяти з повною переконаністю” [8, 18].

Можна зазначити, що розвиток мотивації та пізнавального інтересу майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування залежить від майбутніх уявлень про загальнолюдські, міжкультурні та іншокультурні цінності; ознайомлення з культурною спадщиною; розвитку у майбутніх фахівців міжнародного туризму професійно важливих якостей та формування у них моральних установок та переконань.

Саме застосування принципу гуманізації та гуманітаризації професійної підготовки фахівців міжнародного туризму передбачає створення умов для духовного, інтелектуального та культурного розвитку; оцінку реалій з позицій пріоритету загальнолюдських цінностей; органічний зв'язок навчального процесу з позанавчальною діяльністю, зі сферою дозвілля і відпочинку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, у професійній підготовці мотивація та пізнавальний інтерес майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування стають надзвичайно важливими, оскільки їх наявність дає змогу не тільки підвищити рівень підготовленості майбутнього фахівця до міжкультурного спілкування, а й виховати його як особистість, де важливим є навчити його аналізувати, пояснювати і розуміти соціокультурні явища, бути здатним не надавати перевагу досягненням однієї культури над іншою, не принижувати здобутки рідної культури чи навпаки. Саме такий аспект розгляду відмінностей між культурами має враховуватися майбутніми фахівцями міжнародного туризму і може бути проблемою для подальшого наукового дослідження із зазначеної теми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баглай О. І. *Формування готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування у професійній підготовці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / О. І. Баглай . – К., 2013. – 20 с.*
2. Бойченко В. В. *Полікультурне виховання молодших школярів у навчально-виховному процесі школи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Бойченко Валентина Василівна. – Умань, 2006. – 198 с.*
3. Крипон Н. С. *Формирование культурных ценностей в процессе межкультурной коммуникации / Н. С. Крипон // Современные технологии образования: сб. науч. трудов III межрегион. заочной науч.-практич. конф. / под ред. Т. Е. Климовой, Е. В. Романова. – Магнитогорск: МаГУ, 2005. – С. 109–111.*
4. Кузьменко В. В. *Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи: навч. посіб / В. В. Кузьменко, Л. А. Гончаренко; за ред. В. В. Кузьменка. – Херсон: РІПО, 2006. – 92 с.*
5. Лозовецька В. Т. *Підготовка фахівця туризму на засадах застосування компетентнісно-діяльнісного підходу / В. Т. Лозовецька // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць. – Харків, 2008. – Вип. 17 (21). – С. 55–60.*
6. Пазенок В. С. *Філософія туризму / В. С. Пазенок, В. К. Федорченко. – К.: Кондор, 2004. – 268 с.*
7. Слободенюк Е. В. *Туризм як чинник гуманізації відносин між народами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03*

**РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ
ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

“Соціальна філософія та філософія історії” /
Е. В. Слободенюк. – Одеса, 2003. – 19 с.

8. Смирнов А. Убеждение как философская
категория / Л. А. Смирнов. – Калинин: 1983. –
139 с.

9. Столяренко А. М. Общая педагогика: учеб.
пособие для студ. вузов, обучающихся по пед.
специальностям / А. М. Столяренко. – М.:
ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 479 с.

10. Сухомлинський В. О. Вибрані твори /
В. О. Сухомлинський // В 5 т.: – К.: Рад.школа,
1976. – Т. 1. – 654 с.

11. Узнадзе Д. Н. Теория установки /
Д. Н. Узнадзе. – Тбилиси: ТГУ, 1972. – 314 с.

12. Формування професійної компетентності
фахівця сфери послуг і туризму: навч.-метод.
посіб. / [В. Т. Лозовецька, Л. Б. Лук'янова,
Л. В. Козак та ін.]; за заг. ред. В. Т. Лозовецької.
– К., 2010. – 382 с.

13. Чернилевский Д. В. Дидактические
технологии в высшей школе: учеб. пособие для
вузов / Д. В. Чернилевский – М.: ЮНИТИ ДАНА,
2002. – 437 с.

14. Шульгіна І. Є. Поняття милосердя у
філософському та психолого-педагогічному аспекті
/ І. Є. Шульгіна // Нові технології виховання: зб.
наук. статей [відп. ред. С. В. Кириленко]. – К.,
1995. – 156 с.

REFERENCES

1. Bahlay, O. I. (2013). Formuvannia hotovnosti
maibutnikh fakhivtsiv mizhnarodnogo turizmu do
mizhkulturnoho spilkuvannia u profesiinii pidhotovtsi
[Formation of readiness of future international tourism
specialists to intercultural communication in
professional training.]. *Extended abstract of
candidate's thesis*. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

2. Boichenko, V. V. (2006). Polikulture
vykhovannia molodshykh shkolariv u navchalno-
vykhovnomu protsesi shkoly [Multicultural upbringing
of younger pupils in the school educational process].
Candidate's thesis. Uman, 198 p. [in Ukrainian].

3. Kripon, N. S. (2005). *Formirovaniie kulturnykh
tsennosti v protsesse mezhkulturnoy kommunikatsii*
[Formation of cultural values in the process of
intercultural communication]. Modern technologies of
education: collection of scientific works of the III
interregional correspondence scientific and practical
conference. (Ed.). Klimova, T. Ye. & Romanova,
Ye. V. Magnitogorsk: magu. Publ., pp. 109–111. [in
Russian].

4. Kuzmenko, V. V. (2006). *Formuvannia
polikulturnoi kompetentnosti vchyteliv zahalnoosvitnoi
shkoly* [Formation of intercultural competence of
secondary school teachers]. (Ed.). Kuzmenko,
V. V. & Honcharenko, L. A. Kherson: RIPO Publ.,
92 p. [in Ukrainian].

5. Lozovetska, V. T. (2008). *Pidhotovka fakhivtsia
turizmu na zasadakh zastosuvannia kompetentnisno-
diyalnisocho pidkhotovky* [Tourism specialist training
with the application of competent and dialogic
approach]. Problems and prospects of the national
humanitarian and technical elite formation. Kharkiv,
vol. 17 (21), pp. 55–60. [in Ukrainian].

6. Pazenok, V. S. & Fedorchenko, V. K. (2004).
Filosofiiia turizmu [Philosophy of tourism]. Kyiv:
Kondor Publ., 268 p. [in Ukrainian].

7. Slobodeniuk, E. V. (2003). Turizm yak chynnyk
humanizatsii vidnosyn mizh narodamy [Tourism as a
factor of humanisation of relationships between
nations]: *Extended abstract of candidate's
thesis*. Odesa, 19 p. [in Ukrainian].

8. Smyrnov, A. (1983). *Ubezhdienie kak
fylosofskaia katehoriia* [Persuasion as a philosophical
category]. Kalynyn, 139 p. [in Russian].

9. Stoliarenko, A. M. (2006). *Obshchaia
pedagogika: ucheb. posobiye dlia stud. vuzov,
obuchaiushchysia po ped. spetsialnostiam* [General
pedagogy: textbook for students of higher educational
establishments of pedagogical specialties]. Moscow:
YUNYTY-DANA Publ., 479 p. [in Russian].

10. Sukhomlynskyi, V. O. (1976). *Vybrani tvory*
[Selected works]. Kyiv: Rad.shkola Publ., vol. 1, 654 p.
[in Ukrainian].

11. Uzmadze, D. N. (1972). *Teoria ustanovky* [Theory
of setting]. Tbilisi: THUPubl., 314 p. [in Russian].

12. Lozovetska, V. T. Lukianova, L. B. & Kozak, L. V.
et al. (Ed.). Lozovetska, V. T. (2010). *Formuvannia
profesiinnoi kompetentnosti fakhivtsia sfery posluh i
turizmu* [Formation of professional competence of
hospitality and tourism business expert]. Kyiv, 382 p.
[in Ukrainian].

13. Chernylevskyi, D. V. (2002). *Dydaktycheskoie
tekhnolohii v vyshei shkole* [Pedagogic technologies
in higher school]. Moscow: YUNYTY DANA Publ.,
437 p. [in Russian].

14. Shulhina, I. Ye. (1995). *Ponyattia myloserdia
u filosofovskomu ta psykhologo-pedahohichnomu
aspekti* [Concept of mercy in psychological and
pedagogical aspect]. New technologies of upbringing:
collection of scientific papers, (Ed.). Kyrylenko S.V.,
Kyiv, 156 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.06.2017

